

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного
бізнесу
Кафедра міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В. о. декана факультету міжнародних економічних
відносин та туристичного бізнесу



[Signature] Гетяна МІРОШНИЧЕНКО

28 серпня 2024 р.

**Робоча програма навчальної дисципліни
ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНІ СТРАТЕГІЇ ТА ДОКТРИНИ**

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»

спеціальність: 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»

освітня програма: «Міжнародні відносини»

спеціалізація:

вид дисципліни: за вибором

(обов'язкова / за вибором)

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2024 / 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

“_28_” _серпня_ 2023 року, протокол №_ _

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Дмитро ЧЕНЧИК., кандидат історичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

Протокол від “_27_” _серпня_ 2024 року №_21_

В. о. завідувача кафедри _____

(підпис)



Ірина ПЕРЕСИПКІНА
(ім'я та прізвище)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини»

Гарант освітньо-професійної програми



(підпис)

Свєнєнєя СОЛОВИХ
(ім'я та прізвище)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол № 16 від “_28_” _серпня_ 2024 року

Голова науково-методичної комісії _____

(підпис)



Олена МИКОЛЕНКО
(ім'я та прізвище)

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Навчально-науковий інститут
«Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Кафедра міжнародних відносин

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»



Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ

«07» січня 2025 р.

**Робоча програма навчальної дисципліни
ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНІ СТРАТЕГІЇ ТА ДОКТРИНИ**

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»

спеціальність: 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

освітня програма: «Міжнародні відносини»

спеціалізація:

вид дисципліни: за вибором

(обов'язкова / за вибором)

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2024 / 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

«07» січня 2025 року, протокол №10

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Дмитро ЧЕНЧИК., кандидат історичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин

Протокол від «06» січня 2025 року № 10

Завідувач кафедри  Наталія ВІННИКОВА
(підпис) (ім'я та прізвище)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини»

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини» (бакалаврського рівня)

 Наталія ВІННИКОВА
(підпис) (ім'я та прізвище)

Програму погоджено науково-методичною комісією ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол від «06» січня 2025 року №7

Голова науково-методичної комісії

 Ганна ПАНАСЕНКО
(підпис) (ім'я та прізвище)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «**Зовнішньополітичні стратегії та доктрини**» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки першого (бакалаврського) рівня, спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», спеціалізації «Міжнародні відносини».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою вивчення курсу полягає в тому, щоб застосовуючи знання історії та теорії міжнародних відносин розглянути історичні приклади та сучасні умови формування та реалізації зовнішньополітичних стратегій та доктрин, що мають значний вплив на зовнішню політику різних країн та їх взаємовідносини з іншими акторами міжнародних відносин. Грунтовний аналіз ідей, різних етапів підготовки стратегій та кола осіб, відповідальних за формулювання зовнішньополітичних доктрин допоможуть розвинути знання про особливості зовнішньополітичних відносин в різні історичні епохи та практичні результати їх застосування.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Основним завданням вивчення дисципліни є: закріплення знань про особливості процесу підготовки та втілення різних форм зовнішньополітичних стратегій та доктрин, розбір історичних кейсів та дослідження їх сучасного стану, розгляд сучасних наукових підходів щодо визначення ролі та місця зовнішньополітичних стратегій та доктрин в реалізації зовнішньополітичного курсу країни в окремий проміжок часу, виокремлення їх відповідності існуючим національним інтересам та аналізу зовнішньополітичних та внутрішньополітичних процесів, що мають визначальний вплив при їх розробці та реалізації. Згідно освітній програмі передбачається формування таких компетентностей.

Загальні компетентності:

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК3. Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.

СК4. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень.

СК5. Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.

1.3. Кількість кредитів 4 (д/в)

1.4. Загальна кількість годин 120 (д/в)

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
3-й	-й
Семестр	
5-й	-й
Лекції	
32 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	год.
Лабораторні заняття	
0 год.	год.
Самостійна робота	
66 год.	год.
у тому числі індивідуальні завдання	
0 год.	

1.6. Заплановані результати навчання

Програмні результати навчання програми «Міжнародні відносини»:

РН02. Знати та розуміти природу та динаміку міжнародної безпеки, розуміти особливості її забезпечення на глобальному, регіональному та національному рівні, знати природу та підходи до вирішення міжнародних та інтернаціоналізованих конфліктів.

РН04. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.

РН16. Розуміти та застосовувати для розв'язання складних спеціалізованих задач міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо.

РН23. Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Зовнішньополітичні стратегії та доктрини до 1914 р.

Тема 1. Вступ до курсу. Теоретичні аспекти. Поняття «доктрин», «старатегії» та Грандстратегії. Науковий розвиток стратегічних досліджень. Процедура формування зовнішньополітичних стратегій: актори та ключові риси. Зовнішньополітичні доктрини як складова національної стратегії та приклад формулювання орієнтирів зовнішньополітичної діяльності для захисту національних інтересів. Роль в реалізації зовнішньої політики. Теорія ігор та її застосування для зовнішньополітичної діяльності і формулювання стратегій.

Тема 2. Історичні приклади зовнішньополітичних стратегій та доктрин до 1914 року. Доктрини зовнішньої політики в країнах Стародавнього світу та Середньовіччя. Дослідження Е. Люттвака щодо Римської імперії та Візантії. Трансформація зовнішньополітичних доктрин та стратегій європейських країн та США в Новий час в умовах розвитку Вестфальської та Віденської системи міжнародних відносин. Віденський конгрес як стратегія колективного вирішення зовнішньополітичних проблем. Стратегії європейських країн епохи колоніалізму та імперіалізму. США, концепція невтручання в справи Старого континенту та формулювання перших зовнішньополітичних доктрин. Доктрина Монро: формування, реалізація та історичні наслідки. Китай та Доктрина Хея. Розвиток Геополітики та ідеї Маккіндера та доктрина «морської могутності» А. Мехена. Стратегії європейських країн напередодні Першої світової війни.

Розділ 2. Зовнішньополітичні стратегії та доктрини в «короткому ХХ столітті».

Тема 3. Зовнішньополітичні стратегії та доктрини у 1914 – 1945 рр. Версальсько-Вашингтонська система та стратегії європейських країн. Доктринальні основи зовнішньої політики СРСР, фашистської Італії та Третього рейху. США та доктрина Стімсона.

Тема 4. Зовнішньополітичні стратегії та доктрини в умовах холодної війни. Ядерна зброя як чинник зовнішньополітичних стратегій: концепції стримування, масованої відплати, гнучного реагування, реалістичного стримування, теорія доміно, обмеженої ядерної війни. Холодна війна та розвиток зовнішньополітичних доктрин та стратегій США: відмова від ізоляціонізму. Доктрини Трумена, Азенговерна, Джонсона, Ніксона, нова тихоокеанська доктрина Форда, Картера та Рейгана. СРСР та його доктрини та стратегії часів «холодної війни». Доктрина Жданова та поділ світу на ворогуючі блоки. Празька весна 1968 р. та доктрина Брежнева. Еволюція стратегій НАТО часів «холодної війни». Зовнішньополітичні стратегії європейських країн часів «холодної війни». Велика Британія: від концепції трьох кіл до зони сосередження. Франція за часів Де Голля та ідеї «Європи вітчизн». ФРН та доктрина Хальштейна. Азійські країни та їх зовнішньополітичні стратегії та доктрини в умовах холодної війни. Японія та доктрини Йосіди та Фукуди. Китай за часів Мао Цзедуна Поворот Ден Сяопіна.

Розділ 3. Зовнішньополітичні стратегії та доктрини в постбіполярному світі.

Тема 5. Країни євроатлантичного регіону. Оксамитові революції, розпад СРСР та зміни в євроатлантичному регіоні. Зовнішньополітична стратегія України за часів незалежності до 2014 року. США та зовнішньополітичні доктрини Буша старшого, Паувела та Клінтона. Розширення ЄС та НАТО на Схід. 11 вересня та доктрина Буша молодшого. Еволюція зовнішньополітичної стратегії США за часів Обами. Прояви

ізоляціонізму та доктрина Трампа. Оновлення стратегій НАТО після 1991 року. Стратегія Байдена в умовах російсько-української війни та протистояння з Китаєм. РФ за часів Путіна: Мюнхенський виступ як виклик країнам Заходу. Концепція «гібридної війни» Герасімова. Доктрина Путіна та спроба її реалізації на прикладі України. Україна та реакція на російську загрозу після 2014 року.

Тема 6. Країни Азійсько-Тихоокеанського регіону. Гранд стратегія Китаю в кінці ХХ – на початку ХХІ ст. Доктрина Сі Цзіньпіна. Японія та доктрина Абе. Гранд стратегія Індії на сучасному етапі. Туреччина за часів Ердогана. Гранд стратегія Ізраїлю.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Обсяг у годинах				Обсяг у годинах			
	Денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	пз	с.р.		л	п	с.р
Розділ 1. Зовнішньополітичні стратегії та доктрини до 1914 р.								
<i>Тема 1. Вступ до курсу</i>	16	8	2	10				
<i>Тема 2. Історичні приклади зовнішньополітичних стратегій та доктрин до 1914 року.</i>	12	4	4	10				
Розділ 2. Зовнішньополітичні стратегії та доктрини в «короткому ХХ столітті».								
<i>Тема 3. Зовнішньополітичні стратегії та доктрини у 1914 – 1945 рр.</i>	18	4	4	10				
<i>Тема 4. Зовнішньополітичні стратегії та доктрини в умовах холодної війни.</i>	18	6	6	12				
Розділ 3. Зовнішньополітичні стратегії та доктрини в постбіполярному світі.								
<i>Тема 5. Країни євроатлантичного регіону.</i>	16	6	6	12				
<i>Тема 6. Країни Азіатсько-Тихоокеанського регіону.</i>	10	4	10	12				
Усього годин	120	32	32	66				

І ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ

Назва теми	Кількість годин
	Денна
Розділ 1. Зовнішньополітичні стратегії та доктрини до 1914 р.	
Семінар 1. <i>Стратегії та доктрини на прикладі теорії ігор.</i>	2

Семінар 2. <i>Стратегічне мистецтво стародавнього Китаю.</i>	2
Семінар 3. <i>Проблема стратегії та війни в працях Клаузевіця</i>	2
Розділ 2. Зовнішньополітичні стратегії та доктрини в «короткому ХХ столітті».	
Семінар 4. <i>Проблема стратегії та війни в працях Б. Ліддл-Гарта.</i>	2
Семінар 5. <i>Зовнішньополітичні стратегії Китаю у 1949 – 1979 рр.</i>	2
Семінар 6. <i>Зовнішньополітичні стратегії США до 1945 р.</i>	2
Семінар 7. <i>Зовнішньополітичні стратегії США часів холодної війни</i>	2
Розділ 3. Зовнішньополітичні стратегії та доктрини в постбіполярному світі.	
Семінар 8. Гранд стратегія Великої Британії.	2
Семінар 9. Гранд стратегія Турції.	2
Семінар 10. Гранд стратегія Китаю	2
Семінар 11. Гранд стратегія Японії	2
Семінар 12. Гранд стратегія Індії	2
Семінар 13. Гранд стратегія Ізраїлю	2
Семінар 14. Гранд стратегія ЄС	2
Семінар 15. Гранд стратегія України	2
Семінар 16. Сучасні дослідження гранд стратегій в працях Е. Люттвака та Т. Шеллінга	2
Разом	32

5. Завдання для самостійної роботи

Види, зміст самостійної роботи	Денна форма
<p><i>Тема 1. Вступ до курсу:</i> <i>Завдання:</i> За допомогою рекомендованої літератури та Internet-ресурсів поглибити знання з таких питань:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Гранд стратегія: типологія підходів. - стратегіяна культура - стратегічне планування. - Підготуватись до тестів, написання творчого завдання та дискусії лекціях. <p>Корисні посилання та література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дистанційний курс «Зовнішньополітичні стратегії та доктрини». https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=6017 1. Gaddis L. On Grand Strategy. Penguin, 2018. 2. Luttwak E. Strategy: the logic of war and peace. The Belknap Press of Harvard University Press, 2001. 3. Стратегічне планування: вирішення проблем національної безпеки. Монографія / В. П. Горбулін, А. Б. Качинський. К. : НІСД, 2010. 	10
<p><i>Тема 2. Історичні приклади зовнішньополітичних стратегій та доктрин до 1914 року.</i> <i>Завдання:</i> За допомогою рекомендованої літератури та Internet-ресурсів поглибити знання з таких питань:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Політика США щодо Китаю: доктрина Хейя. 	10

<p>- Стратегії європейських країн доби колоніалізму та імперіалізму. - Підготуватись до тестів, написання творчого завдання та дискусії лекцій. Корисні посилання та література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дистанційний курс «Зовнішньополітичні стратегії та доктрини». https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=6017 2. Кіссінджер Г. Дипломатія. К., 2021. 3. Meiertons H. The Doctrines of US Security Policy. An Evaluation under International Law. Cambridge University Press, 2010. 	
<p><i>Тема 3. Зовнішньополітичні стратегії та доктрини у 1914 – 1945 рр.</i></p> <p><i>Завдання:</i> За допомогою рекомендованої літератури та Internet-ресурсів поглибити знання з таких питань:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Доктринальні основи зовнішньої політики СРСР, фашистської Італії та Третього рейху та Японії. - Підготуватись до тестів, написання творчого завдання та дискусії лекцій. <p>Корисні посилання та література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дистанційний курс «Зовнішньополітичні стратегії та доктрини». https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=6017 2. Дюрозель Ж. Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. К., 1999. 903 с. 3. Кіссінджер Г. Дипломатія. К., 2021. 	10
<p><i>Тема 4. Зовнішньополітичні стратегії та доктрини в умовах холодної війни.</i></p> <p><i>Завдання:</i> За допомогою рекомендованої літератури та Internet-ресурсів поглибити знання з таких питань:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Зовнішньополітичні стратегії Японії. Доктрини Йосіди та Фукуди. - Британська зовнішньополітична стратегія «трьох кіл». - Ідеологічні основи зовнішньополітичної стратегії Китаю в умовах війни в Кореї (1950-1953 рр.) <p>- Підготуватись до тестів, написання творчого завдання та дискусії лекцій.</p> <p>Корисні посилання та література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дистанційний курс «Зовнішньополітичні стратегії та доктрини». https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=6017 2. Sadykova R.O. Japan's foreign policy doctrines from the "Cold war" period // Культура народів Причорномор'я. 2012. № 224. С. 104-106. 3. Седнев В. В. Ден Сяопін і проблема формування нової зовнішньополітичної доктрини КНР // Сходознавство. 2000. №9-10. С.230–244. 4. Danner L. China's Grand Strategy. Contradictory Foreign Policy. Palgrave Macmillan. 2018. 5. Hiroyuki Hoshino Deconstructing the 'Yoshida Doctrine' // Japanese Journal of Political Science, Volume 23, Issue 2, June 2022, pp. 105 – 128. DOI: https://doi.org/10.1017/S1468109922000019 6. Lam Peng E. Japan's Relations With Southeast Asia. The Fukuda Doctrine and Beyond. Routledge. 2012. 	12
<p><i>Тема 5 Країни євроатлантичного регіону.</i></p> <p><i>Завдання:</i> За допомогою рекомендованої літератури та Internet-ресурсів поглибити знання з таких питань:</p>	12

<p>- Оновлення стратегій НАТО після 1991 року. - Розширення ЄС на Схід та зовнішньополітичні стратегії європейських країн. - Підготуватись до тестів, написання творчого завдання та дискусії лекціях. Корисні посилання та література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дистанційний курс «Зовнішньополітичні стратегії та доктрини». https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=6017 2. Вахудова А. Нерозділена Європа: демократія, важелі впливу та інтеграція після комунізму. Київ, 2009. 3. NATO: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_50068.htm 4. Albi A. EU Enlargement and the Constitutions of Central and Eastern Europe. Cambridge, 2005. 	
<p><i>Тема 6. Країни Азійсько-Тихоокеанського регіону.</i> <i>Завдання:</i> За допомогою рекомендованої літератури та Internet-ресурсів поглибити знання з таких питань:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Доктрина Сі Цзіньпіна та її реалізація в Китаї. - Доктрина Абе та її реалізація в Японії. <p>- Підготуватись до тестів, написання творчого завдання та дискусії лекціях. Корисні посилання та література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дистанційний курс «Зовнішньополітичні стратегії та доктрини». https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=6017 2. Sikri R. Challenge and strategy. Rethinking India's foreign policy. SAGE Publications India Pvt. Ltd, 2017. 3. Smith J. M., Bolt Paul J. China's Strategic Arsenal. Worldview, Doctrine, and Systems. Georgetown University Press. 2021. 4. Williams B. Japanese Foreign Intelligence and Grand Strategy. From the Cold War to the Abe Era. Georgetown University Press. 2021. 5. Zhang Feng The Xi Jinping Doctrine of China's International Relations. // Asia Policy. Vol. 14, No. 3 (JULY 2019), pp. 7-24. 	12
Разом	38

В результаті опрацювання завдань для самостійної роботи студент має обрати тему для творчого завдання (рецензії або есе) до одного з розділів, затвердити остаточне формулювання у викладача та виконати його впродовж семестру. Для визначення рівня засвоєння матеріалу передбачається й проміжне тестування за розділами.

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання не передбачене навчальним планом.

7. Методи навчання

Таблиця 7.1. Відповідність методів навчання програмним результатам навчання програми «Міжнародні відносини»:

Шифр ПРН (відповідно до ОНП)	Результати навчання (відповідно до ОПП)	Методи навчання	Засоби діагностики /форми оцінювання
РН02	Знати та розуміти природу та динаміку	Лекція; пошук джерел інформації	Участь в дискусії під час лекції,

	міжнародної безпеки, розуміти особливості її забезпечення на глобальному, регіональному та національному рівні, знати природу та підходи до вирішення міжнародних та інтернаціоналізованих конфліктів.	(критичний аналіз, інтерпретація), підготовка творчого завдання, підготовка до проміжного та фінального тестування.	підготовка творчого завдання для самостійної роботи, тестування в системі Moodle, відповіді на заліку.
PH04.	Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.	Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), підготовка творчого завдання, підготовка до проміжного та фінального тестування.	Участь в дискусії під час лекції, підготовка творчого завдання для самостійної роботи, тестування в системі Moodle, відповіді на заліку.
PH16.	Розуміти та застосовувати для розв'язання складних спеціалізованих задач міжнародних відносин, 13 суспільних комунікацій та регіональних студій чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо	Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), підготовка творчого завдання.	Участь в дискусії під час лекції, підготовка творчого завдання для самостійної роботи, тестування в системі Moodle, відповіді на заліку.
PH23.	Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати	Пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), підготовка творчого завдання, виступи семінарах, командні проекти.	Участь в дискусії під час лекції, підготовка творчого завдання для самостійної роботи, тестування в системі Moodle, відповіді на заліку.

	опонентів і їхню точку зору.		
--	------------------------------	--	--

Замість виконання завдань (вивчення тем) можуть також додатково враховуватись й інші види активностей здобувача:

- проходження дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Coursera, Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу);

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ.

Перевірка засвоєння тем, формування необхідних компетенцій та досягнення запланованих програмних результатів навчання здійснюється завдяки поточному (проміжному) контролю упродовж семестру та підсумковому під час проведення екзамену.

Поточний контроль передбачає оцінювання знань та різних видів активності здобувачів під час аудиторної та позааудиторної роботи. Аудиторний контроль спрямований на виявлення рівня підготовки та набуття необхідних знань та компетенцій та передбачає оцінювання результатів навчання під час семінарських занять та лекцій за такими видами:

- активність роботи здобувача під час лекцій (наприклад участь в бесіді), семінарських занять (підготовка доповідей, презентацій, виконання дослідницьких завдань під час розгляду окремих кейсів, участь в дискусіях та дебатах).
- контроль та оцінювання якості підготовки завдань для самостійної роботи здобувачів (творче завдання або тестування);
- оцінювання навичок спільної проектної роботи в командах та індивідуальної самостійної роботи (семінари та самостійна робота);
- перевірка рівня користування сучасним науковим доробком, застосуванням сучасних інформаційних та хмарних технологій (семінари та самостійна робота).

Загальна оцінка протягом семестру – **60 б.** За семінарські заняття – не більше **42 балів**, **6 балів** – проміжне тестування самостійної роботи, **12 балів** – перевірка самостійної роботи (у вигляді творчого завдання).

Підсумковий контроль під час проведення заліку. Загальна кількість балів за виконання залікових завдань – **40 балів**. Залік складається з підсумкового тесту та письмової роботи. Тестування передбачає необхідність відповісти на 20 питань за 20 хв., максимальна кількість за тест – **20 б.** Під час письмової частини здобувачу буде необхідно відповісти на три питання (одне питання з розділу 1, мах. **6 б.**, згідно критеріям оцінювання; друге питання стосується розділу 2, мах. **7 б.**, згідно критеріям оцінювання, третє питання – до розділу 3 або 4, мах **6 б.** згідно критеріям оцінювання). Всього за письмову частину можна отримати мах. **20 балів**. Після перевірки тестів та залікових робіт здобувач має право подати на апеляцію щодо підсумкової оцінки через систему дистанційного навчання (форум в системі Moodle).

Таблиця 8.1

Критерії та методи оцінювання

Методи	Критерії оцінювання	Система оцінювання, бали
Тестування онлайн до кожного розділу	За кожним розділом передбачається проміжне тестування (1*1*1*1*1 *1бали). До кожної теми (5 питань до однієї теми, 1 питання – 0,2 б.)	6
Робота на семінарських заняттях	За кожне семінарське заняття здобувачу, який продемонстрував всебічні знання з теми, показав уміння аналізувати й узагальнювати історичний матеріал, порівнювати, оцінювати, пояснювати історичні факти на основі здобутих із різних джерел знань, користуватися науковою термінологією, приймає активну участь під час різних видів аудиторної роботи як в командах, так і індивідуально.	4-3
	впевнене засвоєння теми, знання історичної хронології, уміння логічно будувати відповідь, робити аргументовані висновки, аналізувати історичний матеріал, проявляє активність під час різних видів аудиторної роботи, як в командах так і індивідуально.	3-2
	виставляється за часткове висвітлення змісту питань та недостатнє вміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних завдань, мають місце окремі помилки, під час аудиторної роботи інколи проявляє активність як в командах, так і індивідуально.	1
Робота самостійними завданнями	виставляється здобувачу, який в письмовій відповіді на (творче завдання, есе, рецензія тощо) продемонстрував систематизовані знання матеріалу, вміє використовувати теоретичні підходи та аналітичні моделі, фахово обґрунтовує одержані результати; показує знання джерел та літератури.	12-10
	виставляється здобувачу, який в письмовій відповіді на (есе або творче завдання) продемонстрував знання матеріалу, окремі елементи аналітичних моделей та теоретичних підходів, вміє обґрунтовувати одержані результати; показує істотне знання джерел та літератури.	9-5
	виставляється здобувачу, який в письмовій відповіді на (есе або творче завдання) продемонстрував вибіркове знання матеріалу, окремих аналітичних моделей та теоретичних підходів, обґрунтування висновків потребує доопрацювання, знання джерел та літератури поверхневе.	4-1
Залікова робота	виставляється здобувачу, який в письмовій відповіді на окреме питання (одне з трьох) продемонстрував систематизовані знання матеріалу, орієнтується в фахових дослідженнях, демонструє вміння аналізувати окремі кейси з історії міжнародних відносин, вміє обґрунтовувати причинно-наслідкові зв'язки, показує впевнене знання історичних джерел, дотичних до курсу. .	7-6
	виставляється здобувачу, який в письмовій відповіді окреме питання (одне з трьох) продемонстрував часткове знання матеріалу, окремих фахових досліджень, вміє аналізувати історичні події на міжнародній арені; показує достатнє знання джерел дотичних до курсу..	5-4
	виставляється здобувачу, який в письмовій відповіді на (есе або творче завдання) продемонстрував вибіркове знання матеріалу, окремих аналітичних моделей та теоретичних підходів, обґрунтування висновків потребує доопрацювання, знання джерел та літератури поверхневе.	3-1

Підсумкове тестування	20 питань за 20 хвилин (по 5 питань до кожної теми). 1 питання - 1 б.	1 питання - 1 б. Всього max 20 б.
-----------------------	---	--------------------------------------

УВАГА! У разі виявлення плагіату або інших видів академічної недоброчесності здобувач одержує нульову оцінку за відповідний вид завдань.

9. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Поточне оцінювання роботи студентів на практичних заняттях та самостійної роботи							Всього	Залік	Сума
	T1	T2	T3	T4	T5	T6	60	40	100
	8	8	9	9	11	15			

Залік – 60 балів. Відповідно, максимальна кількість набраних балів по вивченню дисципліни складає 100 балів.

Оцінювання здійснюється відповідно до шкали ЗВО.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
90 – 100	зараховано
70 – 89	
50 – 69	
1– 49	не зараховано

10. Рекомендована література

Базова література

Дистанційний курс в системі електронного навчання «Moodle»: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=6017>

1. Бжезінський Зб. Велика шахівниця: американська першість та її геостратегічні імперативи. Харків, 2018.

2. Горбулін В. П. Стратегічне планування: вирішення проблем національної безпеки. К., 2010.
3. Дюррозель Ж. Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. К., 1999. 903 с.
4. Кіссінджер Г. Дипломатія. К., 2021.
5. Кошпель О. Міжнародні відносини ХХ століття. Навчальний посібник. К., 2019. 390 с.
6. Gaddis L. On Grand Strategy. Penguin, 2018.
7. Liddel Hart B.H. Strategy. The Indirect Approach. N.-Y., 1954.
8. Luttwak E. Strategy: the logic of war and peace. The Belknap Press of Harvard University Press, 2001.
9. Mead W. R. Power, Terror, Peace, and War. America's Grand Strategy in a World at Risk. New York, 2004.
10. Milevski L. The Evolution of Modern Grand Strategic Thought. Oxford University Press, 2016.
11. Encyclopedia of American Foreign Policy // Ed. by DeConde A., Burns R., D., Logevall F, Ketz L., 2001.

Допоміжна література

1. Дудко І. Д. Інституційне й управлінське забезпечення зовнішньополітичної стратегії США в умовах пост біполярності. К., 2007.
2. Жигайло В. Реалізація доктрини Дж. В. Буша в зовнішній політиці США // Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. 2019. Випуск 25, С. 137-144
3. Клаузевіц К. Природа війни. Харків, 2018.
4. Лікарчук, Н. В. (2021). Глобалізаційний вимір зовнішньополітичної доктрини Китаю. Китаєзнавчі дослідження, (1), 102-110.
<https://doi.org/10.51198/chinesest2021.01.102>
5. Літвін Л. А., Стратегія в зовнішній політиці та реалізації національних інтересів держави: сутність та значення // Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса, Сер.: Політичні науки, 2018. С. 33-38.
6. Лоссовський І. Є. Зовнішньополітична стратегія Путіна як нова доктрина обмеженого суверенітету // Міжнародні відносини. Серія «Політичні науки». УІМО, 2015. № 5. // http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2514
7. Міжнародні відносини та зовнішня політика 1980-2000 роки. К., 2001.
8. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945 - 70-ті роки) : Підручник / В. А. Манжола, М.М. Білоусов, Л.Ф. Гайдуков та ін. К.: Либідь, 2014.
9. Павко А. І. Зовнішньополітична "доктрина Ніксона" в контексті глобального домінування // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка. Історичні науки. 2013. Вип. 6. С. 580-600. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkpnui_2013_6_68.
10. Почепцов Г. Г. Стратегический анализ. Стратегический анализ для политики, бизнеса и военного дела. К., 2004.
11. П'ятничук Т. І. Доктринальні підґрунтя зовнішньої політики США в період „позолоченої епохи” // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка № 8 (331), 2019.
12. П'ятничук Т. Доктрина "відкритих дверей" Дж. Хейя та перша спроба її реалізації // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії. 2016. Вип. 27. С. 152-157. // Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apvtvi_2016_27_37.

13. Седнев В. В. Ден Сяопін і проблема формування нової зовнішньополітичної доктрини КНР // Східознавство. 2000. №9-10. С.230–244.
14. Сунь-цзи. Мистецтво війни. К., 2014.
15. Шевчук О. В. Азійська доктрина Р. Ніксона та її вплив на зміну конфігурації стратегічного трикутника США – КНР – СРСР // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили]. Сер. : Політологія. 2008. Т. 93, Вип. 80. С. 56-62. // Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdupol_2008_93_80_16.
16. Шевчук О.В. Моделі зовнішньополітичної стратегії КНР на початку XXI століття у висвітленні американської політології. Історичний архів. 2012. Вип. 8. С. 99-104. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ians_2012_8_18
17. Akimoto D. The Abe Doctrine. Japan’s Proactive Pacifism and Security Strategy. Palgrave Macmillan. 2018.
18. Armstrong J. D. Revolutionary Diplomacy. Chinese Foreign Policy and the United Front Doctrine. University of California Press. 1977.
19. Beitelmaier-Berini B. India’s Grand Strategy and Foreign Policy. Strategic Pluralism and Subcultures. Routledge. 2021.
20. Black J. To Lose an Empire. British Strategy and Foreign Policy, 1758-90. Bloomsbury Academic. 2021.
21. Boys J.D. Clinton's Grand Strategy. US Foreign Policy in a Post-Cold War World. Bloomsbury Academic. 2015.
22. British Foreign Policy and the National Interest, Identity, Strategy and Security. / Edmunds T., Gaskarth J., Porter R.(eds.) Palgrave Macmillan UK. 2014.
23. Bryne A. The Monroe Doctrine And United States National Security In The Early Twentieth Century. Palgrave Macmillan. 2020.
24. Buckley M., Singh R. The Bush Doctrine and the war on Terrorism. Global Reactions, Global Consequences. 2006.
25. Bultmann D. The Powell Doctrine and US Foreign Policy. Ashgate Publishing. 2015.
26. Buteux P. Strategy, Doctrine, and the Politics of Alliance. Theatre Nuclear Force Modernization in NATO. Routledge. 1982.
27. Crabb, Cecil V., Jr. The Doctrines of American Foreign Policy: Their Meaning, Role, and Future. Baton Rouge, La., 1982.
28. Danner L. China’s Grand Strategy. Contradictory Foreign Policy. Palgrave Macmillan. 2018.
29. Douglass J. D. Soviet Military Strategy in Europe. An Institute for Foreign Policy Analysis Book. Pergamon Press. 1980.
30. Dueck C. The Obama Doctrine: American Grand Strategy Today. Oxford University Press. 2015.
31. Fitzgerald D. Learning to Forget. US Army Counterinsurgency Doctrine and Practice From Vietnam to Iraq. Stanford University Press. 2013.
32. Freeland R. M. The Truman Doctrine and the Origins of McCarthyism. Foreign Policy, Domestic Politics and Internal Security, 1946-1948. Knopf, 1972.
33. Gaddis J. L. The Cold War. A New History. Penguin. 2011.
34. Glasius M. A Human Security Doctrine for Europe. Project, Principles, Practicalities. Routledge, 2005.
35. Hastedt G. Encyclopedia of American foreign policy. New York, 2004.
36. Hiroyuki Hoshiro Deconstructing the ‘Yoshida Doctrine’ // Japanese Journal of Political Science , Volume 23 , Issue 2 , June 2022 , pp. 105 - 128
37. DOI: <https://doi.org/10.1017/S1468109922000019>

38. Holland M. B. *The Obama Doctrine. A Legacy of Continuity in US Foreign Policy.* Routledge. 2019.
39. Hughes C.W. *Japan's Foreign and Security Policy Under the 'Abe Doctrine'.* New Dynamism or New Dead End. Palgrave Macmillan. 2015.
40. Joshi Y., O'Donnell F. *India and Nuclear Asia. Forces, Doctrine, and Dangers.* Georgetown university Press. 2019.
41. Krebs R.R. *Dueling Visions: U.S. Strategy toward Eastern Europe under Eisenhower.* Texas A&M University Press.2001.
42. Lam Peng E. *Japan's Relations With Southeast Asia. The Fukuda Doctrine and Beyond.* Routledge. 2012.
43. Landau S. *The Dangerous Doctrine: National Security and U.S. Foreign Policy.* Routledge, 2020.
44. Levite A. *Offense and Defense in Israeli Military Doctrine.* Routledge. 2019.
45. Lind M. *The American Way of Strategy. U.S. Foreign Policy and the American Way of Life.* Oxford University Press, 2006.
46. Luttwak E. *The grand strategy of the Roman empire. From the first century A.D. to the third.* Baltimore, 1976.
47. Luttwak E. *The Grand Strategy of the Byzantine Empire.* Harvard Univ. Pr., 2009.
48. Martel W.C. *Grand Strategy in Theory and Practice. The Need for an Effective American Foreign Policy.* Cambridge University Press. 2015.
49. May E. R. *The Making of the Monroe Doctrine.* Belknap Press. 1975.
50. Middup L. *The Powell Doctrine and US Foreign Policy.* Routledge. 2016.
51. Modeste D. M. *The Monroe Doctrine in a Contemporary Perspective.* Routledge. 2020.
52. *Nuclear Transformation. The New U.S. Nuclear Doctrine.* / Ed. by Wirtz J. J. , Larsen J. A. Palgrave Macmillan. 2005.
53. Ouimet M.J. *The Rise and Fall of the Brezhnev Doctrine in Soviet Foreign Policy.* The University of North Carolina Press. 2003.
54. Rasmussen D. C. *United States Army Doctrine. Adapting to Political Change.* Springer International Publishing. 2020.
55. Renahan E. J., *The Monroe Doctrine. The Cornerstone of American Foreign Policy.* Chelsea House Publications.2007.
56. Renshon S. A., Suedfeld P. *The Trump Doctrine and the Emerging International System.* Palgrave Macmillan. 2021.
57. Rose J. P. *The Evolution of U.S. Army Nuclear Doctrine, 1945-1980.* Routledge. 1980.
58. Rosa P. *Neoclassical Realism and the Underdevelopment of China's Nuclear Doctrine.* Springer International Publishing. Palgrave Pivot, 2018.
59. Rourke J.T. *Making American Foreign Policy.* Guilford, 1994.
60. Palmujoki E. *Vietnam and the World. Marxist-Leninist Doctrine and the Changes in International Relations, 1975-93.* Palgrave Macmillan. 1997.
61. Pee R. *Democracy Promotion, National Security and Strategy. Foreign Policy Under the Reagan Administration.* Routledge. 2015.
62. Pietsch U. W. *Transforming Security. A New Balance-of-Power Doctrine.* Springer. 2021.
63. Preston Th. *The president and his inner circle: Leadership style and the advisory process in foreign affairs.* New York, 2001.
64. Quinn A. *US Foreign Policy in Context: National Ideology from the Founders to the Bush Doctrine.* Routledge. 2010.

65. Sadykova R.O. Japan's foreign policy doctrines from the "Cold war" period // *Культура народів Причорномор'я*. 2012. № 224. С. 104-106.
66. Sexton J. *The Monroe Doctrine. Empire and Nation in Nineteenth-Century America*. Farrar, Straus and Giroux, 2011.
67. Sikri R. *Challenge and strategy. Rethinking India's foreign policy*. SAGE Publications India Pvt. Ltd, 2017.
68. Smith J. M., Bolt Paul J. *China's Strategic Arsenal. Worldview, Doctrine, and Systems*. Georgetown University Press. 2021.
69. Steff R. *US Foreign Policy in the Age of Trump. Drivers, Strategy and Tactics*. Routledge, 2020.
70. Takeyh R. *The Origins of the Eisenhower Doctrine. The US, Britain and Nasser's Egypt, 1953–57*. Palgrave Macmillan UK. 2000.
71. Tsekov B. *The Trump Doctrine Against Neoliberal Globalism. A European Perspective*. Market pul. 2019.
72. Young G. *Politics, Strategy, And American Diplomacy. Studies In Foreign Policy, 1873 - 1917*. Yale University Press. 1966.
73. Williams B. *Japanese Foreign Intelligence and Grand Strategy. From the Cold War to the Abe Era*. Georgetown University Press. 2021.
74. Zhang Feng *The Xi Jinping Doctrine of China's International Relations. // Asia Policy. Vol. 14, No. 3 (JULY 2019), pp. 7-24.*

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Державний департамент США: <https://www.state.gov/> ; <https://history.state.gov/>
2. Офіційний сайт Європейського Союзу: <http://europa.eu/>
3. Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй: <https://www.un.org/ru/>
4. NATO: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_50068.htm
5. Сайт національного архіву Великої Британії: <https://www.nationalarchives.gov.uk/>
6. Сайт Міністерства закордонних справ Китайської народної республіки: https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/

12. ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ЗА ДЕННОЮ ФОРМОЮ В УМОВАХ ДІЇ ОБСТАВИН НЕПЕРЕБОРНОЇ СИЛИ

В умовах обставин непереборної сили освітній процес в університеті здійснюється за дистанційною формою навчання згідно з затвердженим розкладом занять на платформі Zoom проводяться лекційні заняття. Семінарські/практичні та консультації, контроль самостійної роботи проводиться на платформах Zoom/Moodle. Складання підсумкового семестрового контролю відбувається дистанційно на платформі Moodle. Zoom: Meeting ID: 839 432 0377. Код доступу: 202202

Приклади питань до курсу «Зовнішньополітичні стратегії та доктрини»

1. Питання зовнішньополітичних стратегій та теорія ігор.
2. Зовнішньополітичні стратегії та тріада «національні інтереси, цінності та цілі».

3. Зовнішня політика та її інструменти. Місце зовнішньополітичних стратегій та доктрин в зовнішній політиці країни.
4. Зовнішньополітичні доктрини: визначення, особливості та ключові риси.
5. Зовнішньополітичні стратегії: визначення та особливості. Стратегічне мислення та його значення.
6. Зовнішньополітичні стратегії: спроби класифікації.
7. Гранд-стратегія: визначення та ключові риси.
8. Зовнішньополітичні стратегії, їх інструменти та особливості в працях Сунь-Цзі.
9. Питання зовнішньополітичних стратегій в праці К. Клаузевіца.
10. Питання зовнішньополітичних стратегій в праці Б. Ліддл-Гарта.
11. Ідея Гранд-стратегій в працях Е. Люттвака.
12. Концепції невтручання в справи Старого континенту та формулювання перших зовнішньополітичних доктрин США. Доктрина Дж. Вашингтона.
13. Доктрина Монро: формування, реалізація та історичні наслідки у XIX ст.
14. Оновлення та застосування Доктрини Монро в кінці XIX ст. в XX ст. Історичне значення.
15. Китай та американська Доктрина «відкритих дверей» Хейя.
16. Вудро Вільсон та американська зовнішньополітична стратегія у 1919-1920 рр.
17. Агресія Японії в Маньчжурії США та доктрина Стімсона.
18. Холодна війна та розвиток зовнішньополітичних стратегій США у 1945-1947 рр. Доктрина Трумена та її наслідки.
19. Дж. Кеннан та стратегії Ради національної безпеки США: формування стратегії стримування комунізму в 1946-1950 рр.
20. Джон Фостер Даллес та модернізація зовнішньополітичної стратегії США. Концепції «відкидання комунізму» та «масованої відплати».
21. Близькосхідна доктрина Ейзенхауера 1957 р. та її наслідки.
22. Дж. Кеннеді та формування стратегії гнучкого реагування.
23. Ядерна зброя як фактор зовнішньополітичних стратегій у 1945 – 1962 рр. Концептуальні рамки застосування.
24. Оновлення концепцій застосування ядерної зброї у 1962-1973 рр. Концепція «гарантованого взаємного знищення».
25. Доктрина Джонсона та інтервенція США в Домініканську республіку 1965 р.
26. Г. Кіссінджер та реалістичний підхід до зовнішньополітичної стратегії США. Доктрина Ніксона та її наслідки.
27. Еволюція ядерних стратегій США в 1970-х рр. Доктрина Дж. Шлесінджера.
28. Зб. Бжезинський та оновлення принципів зовнішньополітичної стратегії США за часів президентства Дж. Картера. Доктрина Картера.
29. Неоконсервативний поворот за часів адміністрації Р. Рейгана. Доктрина Рейгана.
30. Еволюція оборонних доктрин США в 1980-1990-х рр. Доктрина Вайнбергера-Пауелла.
31. Еволюція зовнішньополітичних стратегій США за часів Б. Клінтона.
32. Атака 11 вересня та оновлення зовнішньополітичних стратегій США за часів адміністрації Дж. Буша молодшого. Доктрина Буша молодшого.
33. Вплив криза 2008- 2009 років та зовнішньополітичні стратегії США за часів адміністрації Б. Обама.
34. «Америка перш за все» та зовнішньополітична стратегія Д. Трампа.
35. Гранд стратегія Японії в роки холодної війни. Доктрини Йосіди та Фукуди.
36. Гранд стратегія Японії в постбіполярну епоху. Доктрина Абе.

37. Гранд стратегія Китаю в роки холодної війни. Поворот Ден Сяопіна.
38. Гранд стратегія Китаю в постбіполярну епоху. Проект «Один пояс – один шлях» та Доктрина Сі Цзіньпіна.
39. Еволюція Гранд стратегії Індії.
40. Еволюція Гранд стратегії Туреччини.
41. Еволюція Гранд стратегії Великої Британії в роки холодної війни. Від концепції «трьох кіл» до «зони зосередження».
42. Еволюція гранд-стратегії Великої Британії в постбіполярну епоху. Незручний партнер в ЄС та вплив Брекситу.
43. Еволюція зовнішньополітичної гранд-стратегії ФРН в умовах холодної війни за часів К. Аденауера. Доктрина Гальштейна та її наслідки.
44. Еволюція зовнішньополітичної гранд-стратегії ФРН після другої Берлінської кризи. Стратегія «Нової Східної політики ФРН».
45. Еволюція зовнішньополітичних стратегій ФРН в постбіполярну епоху: між ЄС, США, РФ та Китаєм.
46. Еволюція французької гранд-стратегії в роки холодної війни. Вплив голлізму.
47. Радянські зовнішньополітичні стратегії після Другої світової війни. Доктрина Жданова.
48. Зовнішньополітична стратегія СРСР за часів М. Хрущова. Від криз до концепції мирного співіснування.
49. Празька весна 1968 р. та доктрина Брежнєва: формулювання та застосування.
50. Перестройка та оновлення зовнішньополітичних стратегій СРСР у 1985-1991 рр. Доктрина невтручання Горбачова та її наслідки.
51. Концепція «гібридної війни» В. Герасимова та спроби її реалізації.
52. Доктрина Путіна та спроба її реалізації в Україні.
53. Еволюція принципів зовнішньополітичної стратегії України у 1991 – 2014 рр.
54. Еволюція принципів зовнішньополітичної стратегії України у 2014 – 2023 рр.